

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

RIGSADVOKATEN
FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON: 7268 9000
FAX: 7268 9004
E-MAIL: RIGSADVOKATEN@ANKL.DK
www.anklagemyndigheden.dk

DATO 29. juni 2018

JOURNAL NR.
RA-2017-3200202-2

SAGSBEHANDLER: SPE/

Evaluering af forsøgsordning med behandling af IPR-sager

På baggrund af forslag til folketingsbeslutning (B136) om styrket håndhævelse af immaterielle rettigheder blev det besluttet, at Rigsadvokaten, Rigspolitiet og Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK) i en forsøgsperiode skulle samle den strafferetlige håndhævelse af alle IPR-sager.

Ordningen trådte i kraft den 15. november 2017 og indebærer, at alle IPR-sager i en periode frem til udgangen af maj 2018 blev samlet til behandling i SØIK. Ved periodens start indsendte politikredsene alle verserende IPR-sager til SØIK, medmindre der var rejst tiltale, eller efterforskningen var tæt på at være afsluttet. Derudover blev alle sager, der blev anmeldt i løbet af forsøgsperioden, behandlet hos SØIK, der derfor i perioden fik tilført ekstra ressourcer til håndteringen af disse.

På baggrund af de positive erfaringer med forsøgsordningen er det besluttet at gøre ordningen permanent, således at behandlingen af IPR-sager også fremadrettet skal være samlet, så der sikres en styrket og koordineret indsats på området.

Behandlingen af IPR-sager vil indtil videre blive samlet i SØIK. Rigspolitiet, Rigsadvokaten og SØIK vil følge kriminalitetsudviklingen på området, herunder udviklingen i forhold til den it-relaterede kriminalitet på dette område, med henblik på at foretage en evaluering af ordningen omkring udgangen af 2019.

Forsøgsperioden er nu tilendebragt, og nedenfor følger en kort evaluering af ordningen.

Evalueringen omtaler samtidig de elementer, som fremgår af beretningen fra folketingets Retsudvalg om forslag til folketingsbeslutning B136.

I forbindelse med forsøgsperioden er der udarbejdet en temarapport af Nationalt Efterforskningscenter (NEC) og Nationalt Cyber Crime Center (NC3) i Rigspolitiet i samarbejde med SØIK. Temarapporten indeholder en strategisk analyse, der opridser det aktuelle kriminalitetsbillede samt en operativ analyse, der omhandler aktuelle danske sager på området og giver anbefalinger til retningen for den fremtidige indsats på området. Temarapporten vedlægges som bilag.

Effekter af forsøgsordningen

Væsentlig fremdrift

Det er i forsøgsperioden lykkedes at skabe en væsentlig fremdrift i sagernes behandling. Ved begyndelsen af forsøgsperioden var der registreret 45 sager. Den 1. maj 2018 var der registreret 73 sager. På dette opgørelsestidspunkt var over halvdelen (38 sager) af disse sager juridisk afgjort, og herudover var størstedelen (30 sager) af de resterende sager under efterforskning eller juridisk behandling. I perioden har der været iværksat flere store aktioner og herunder sket varetægtsfængsling i et enkelt tilfælde, som har betydet et stort ressourcetræk.

Derudover er der fra rettighedshaverne givet udtryk for et endnu større anmeldelsespotentiale, som kan forventes udnyttet i takt med, at der opleves (fortsat) fremdrift i sagerne.

Øget kapacitet.

Det har i forsøgsperioden med en samling af sagerne hos SØIK været en klar fordel at have kapacitet til at kunne flytte ressourcer rundt ved eksempelvis sager der udviklede sig, store aktioner, sygdom mv., hvilket har været nødvendigt både for så vidt angår efterforskere og anklagere. Endvidere har arbejdsmetoden i enheden med et tæt samarbejde mellem anklagere og efterforskere allerede fra den indledende visitation af sagerne været en gevinst. Det er indtrykket, at det at have juridisk kapacitet og kompetence med til at tilskære sagen og være med til at skabe enighed om retningen for efterforskningen fra starten, sikrer en samlet hurtigere sagsbehandling af sagerne.

Samlet sagsbehandling

Det vurderes, at en samlet behandling, hvor specialister - efterforskere og anklagere - dagligt håndterer sager inden for området, øger kvaliteten og effektiviteten af sagsbehandlingen, bl.a. fordi der vil kunne foretages en mere kompetent visitation og tilskæring af sagerne, ligesom der sikres en ensartet prioritering, behandling og afgørelse af sagerne. Der sikres samtidig et stærkt fagligt miljø med en løbende opkvalificering af medarbejdere, der styrkes yderligere ved tilførsel af medarbejdere med kompetencer inden for IT og analyse. Endelig giver en samling af sagerne med et "single point of

contact” for al sagsbehandling inden for området styrkede muligheder for at indgå i et bredt myndighedssamarbejde samt deltage i og hente yderligere viden fra det internationale samarbejde om IPR-sagerne.

Rettighedshavernes erfaringer med håndhævelsen af IPR-rettighe

SØIK har i april 2018 holdt møde med en række repræsentanter for rettighedshaverne, heriblandt Rettighedsalliancen, Nordic Content Protection, Dansk Forening til Bekæmpelse af Produktpirateri (DACG) og Dansk Erhverv.

Flere repræsentanter tilkendegav i den forbindelse, at de ud fra de givne rammer i forbindelse med forsøgsordningen var meget tilfredse med de opnåede resultater, herunder særligt de gennemførte aktioner på både varemærkeområdet og cardsharingområdet. Repræsentanterne gav udtryk for at opleve en markant bedre efterforskning fra mere erfarne IPR-efterforskere og en væsentlig hurtigere sagsbehandling, end før sagerne blev samlet.

Andre gav udtryk for tilfredshed med SØIK's pressehåndtering, der er med til at skabe fokus og har en god signalværdi i forhold til håndhævelse over for IPR-kriminelle.

Rettighedshavernes repræsentanter tilkendegav endelig stor tilfredshed med kontakten til og dialogen med SØIK - og med den specialviden, som SØIK har oparbejdet, hvilket er en betydelig forskel i forhold til ordningen, før sagerne blev samlet.

Redegørelse for erfaringer fra andre lande

SØIK har i forbindelse med forsøgsordningen søgt oplysninger fra andre europæiske lande om, hvilke erfaringer der er gjort med behandlingen af IPR-sager. Der er indhentet oplysninger fra Sverige, Storbritannien, Holland og Rumænien. Der er desuden søgt oplysninger fra Italien og Spanien, der dog endnu ikke har besvaret henvendelsen.

I Sverige blev der i 1998 etableret en central enhed i Stockholm, der behandler alle sager. Enheden består af 7 politifolk og 4 anklagere. Siden 2016 afgøres alle sager af Patent- og Marknadsdomstolen i Stockholm.

Storbritannien har oplyst, at mindre sager behandles lokalt af the Trading Standards Department. Større sager med organiserede kriminelle, cybercrime eller udenlandske forbindelser efterforskes centralt af the City of London Police Intellectual Property Crime Unit (PIPCU), der blev etableret i 2013. Denne enhed består af 13 politifolk og 8 civilt uddannede medarbejdere, men ingen anklagere.

I Holland håndteres sagsområdet som udgangspunkt civilretsligt og kun i særlige tilfælde som straffesager. Mindre straffesager behandles lokalt, mens de større sager behandles i en central enhed med politimyndighed (FIOD) under Finansministeriet.

Sagerne fra FIOD føres i retten af en statsadvokat, der har en koordinerende rolle i forhold til de store sager. Derudover er der til enheden tilknyttet ca. 3 anklagere.

I Rumænien foretages både lokal og central behandling af sagerne, men en særlig central enhed har eksisteret siden 2005. Til enheden er tilknyttet 6 anklagere og en leder.

Den centrale enhed er kompetent til at overtage alle sager, men fører generelt kun de mest komplekse sager. Herudover koordinerer og understøtter den centrale enhed de lokale anklagere for at sikre en ensartet behandling af sagerne.

Internationalt samarbejde

Betydningen af internationalt samarbejde på området vedrørende håndhævelse af immaterielle rettigheder er central, og SØIK deltager derfor aktivt i aktioner koordineret af EUROPOLs IPR specialdeling (Intellectual Property Crime Coordinated Coalition (IPC3)), der arbejder tæt sammen med EUROPOLs cybercrime afdeling (EC3).

Herudover deltager SØIK i European Union Intellectual Property Office (EUIPO), EUROJUST's European Intellectual Property Prosecutors Network (EIPPN) og EU-China IP Crime Best Practice Group, der alle er meget velfungerende anklagersamarbejder med henblik på erfaringsudveksling og udfindelse af best practice-processer. I nordisk regi har SØIK taget initiativ til Cross Nordic IP Prosecutors' Network.

SØIK deltager endvidere i konferencer, seminarer, kurser og operationelle workshops organiseret og finansieret af EUIPO, EUROPOL, EUROJUST og CEPOL.

Endelig deltager SØIK i Joint Investigation Teams (JITs i regi af Eurojust) i relation til konkrete sager, der involverer flere efterforskninger og retsforfølgning i flere lande.

Juridiske barrierer i forhold til håndhævelse af digital kriminalitet og håndtering af IPR-kriminalitet på udenlandske hjemmesider

Strafforfølgning af digitale IPR-krænkelser møder typisk samme udfordringer som efterforskning af anden it-båren kriminalitet. Der er således særligt udfordringer i relation til identifikation af ansvarssubjekter (den person, der kan straffes), ligesom efterforskningen møder udfordringer, når data findes på servere i lande, der erfaringsmæssigt ikke samarbejder omkring udlevering af efterforskningsmateriale.

Endvidere kan der være bevismæssige udfordringer, såfremt de digitale krænkelse består i komplicerede tekniske set-up, eksempelvis hvor et eventuelt ansvarssubjekt er skjult bag komplicerede tekniske konstruktioner.

I forhold til håndtering af IPR-kriminalitet på udenlandske hjemmesider foretages i hver enkelt sag en vurdering af muligheden for at identificere et såkaldt ansvarssubjekt, der kan retsforfølges. Der skelnes i den forbindelse indledningsvis ikke mellem ansvarssubjekter bosiddende i Danmark eller ansvarssubjekter bosiddende i udlandet.

Ved vurderingen af, om der er grundlag for at indlede en efterforskning, vil det kunne tillægges betydning, om ansvarssubjektet er bosiddende i et land, hvor det erfaringsmæssigt er vanskeligt at foretage afhøringer eller at få udleveret oplysninger til bevisning af sagen, og om der er reelle muligheder for at stille et ansvarssubjekt til ansvar ved en dansk domstol.

SØIK modtager anmeldelser mod såvel danske som udenlandske hjemmesider. Danske hjemmesider beslaglægges via kendelser, der pålægger DK Hostmaster A/S at overføre registrantrettighederne til SØIK. Udenlandske hjemmesider indberettes – uanset øvrige efterforskningsmuligheder mv. – til EUROPOL og indgår derefter i fælleseuropæiske aktioner, hvor de respektive medlemslande medvirker til beslaglæggelse/nedtagning af mistænkelige hjemmesider.

Hvis der skal rejses en straffesag i Danmark, er det bl.a. en betingelse, at der er dansk straffemyndighed efter reglerne herom i straffelovens kapitel 2. Der er bl.a. dansk straffemyndighed, hvis den strafbare handling er begået i den danske stat, jf. straffelovens § 6. nr. 1.

Det bemærkes i den forbindelse, at det af straffelovens § 9 a fremgår, at en lovovertrædelse, der vedrører tekst-, lyd- eller billedmateriale mv., som ved handlinger i udlandet er gjort tilgængeligt for almenheden i Danmark gennem internettet eller et lignende system til spredning af information, anses for begået i den danske stat, hvis materialet har særlig relation her til landet.

Eksempelvis har SØIK fundet, at der var straffemyndighed efter straffelovens § 9 a i sagen mod filmtjenesten Popcorn Time, hvor der bliver udbudt film med danske undertekster og således specifikt retter sig imod danske brugere. Der er sket domfældelse i 1. instans i sagen, der nu er under anke.

Det kan tilføjes, at rettighedshaverne i det civilretlige system har mulighed for ved kendelse at påbyde internetudbydere i Danmark at blokere adgang til udenlandske hjemmesider, der er dømt for at krænke deres ophavsrettigheder, eksempelvis ved at udbyde kopimøbler.

Med venlig hilsen

Jan Reckendorff
Rigsadvokat